

SPC U CRNOJ GORI – DRŽAVA U DRŽAVI

Dušan Ičević

There is no other example in the world where in one country the leading Church is from another country. Orthodox churches are autocephalous in their home national states. The present Metropolitanate of Montenegro and the Littoral headed by Amfilohije Radović is a branch and exponent of a foreign country and church. The Serbian Orthodox Church in Montenegro acts contrary to the Constitution as a State within the State, since it has its population, followers, territory, and it also proclaimed that Montenegro is the property of the Serbian Orthodox Church. Although as part of the Serbian Orthodox Church it is subject to the Serbian Patriarchate in Belgrade, the Serbian Orthodox Church in Montenegro is simultaneously a State above the State: it does not respect the laws of Montenegro, operates contrary to the laws and regulations of the state where it provides service, refuses to execute the orders of public authorities.

U svojim knjigama o crnogorskoj naciji raspravljam o ponašanju Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori kao *države u državi*. Spomenuto u *Crnogorska nacija*¹, navodim u *Crnogorska nacija: u izboru*, kontekstualno u *Zlousti „vjeropoučitelj“*² i u tekstu *SPC u Crnoj Gori: država u državi*, u rukopisu knjige *Crnogorska držav(ostvor)nost: u razvoju* koju pripremam za štampu.

¹ Dušan Ičević, *Crnogorska nacija*, Forum za etničke odnose, Beograd 1998, str. 164; drugo izdanje, i elektronsko, Beograd 2015, str. 240.

² Dušan Ičević, *Crnogorska nacija: u izboru*, autorovo izdanje, Podgorica 2017, str. 266–270.

I

U svijetu nema primjera da je Crkva strane države vodeća u drugoj državi.

Pravoslavne crkve su pomjesne/nacionalne crkve u svojoj državi. Sadašnja Mitropolija crnogorsko-primorska na čelu sa Amfilohijem Radovićem je ekspozitura i eksponent strane države i crkve, čiji je centar u drugoj nezavisnoj državi, znači – crkva tuđe države.

Patrijaršija Srpske pravoslavne crkve je u Republici Srbiji. Ogranak SPC je Mitropolija crnogorsko-primorska. Zaostatak je priključenja Crnogorske crkve novostvorenoj Srpskoj pravoslavnoj crkvi iz 1920. godine. Dvije eparhije SPC: Budimljanska i Hercegovačka, odnosno Budimljansko-nikšićka, odnosno budimljansko-nikšićka, zahumsko-hercegovačka i mileševska, nalaze se u Crnoj Gori, što je preostatak teritorijalnih pretenzija Srbije da širi svoju crkvu na prostore koje smatra svojim, i, kada ustreba, može da ih „punopravno“ pripoji.

SPC u Crnoj Gori jeste *Država u državi* u poznatim osnovnim svojstvima, pošto ima:

stanovništvo, svoju pastvu, *teritoriju*, „svoju“ imovinu uzurpiranu nakon ukidanja crnogorske države i pripajanja Crnogorske crkve novonastaloj Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Proglasila je da je Crna Gora *meteh* SPC,

vlast, u kojoj je hijerarhijski, na čelu sa mitropolitom samostalna, iako je u sastavu Srpske pravoslavne crkve podložna Srpskoj patrijaršiji u Beogradu.

Poglavar crkve biva i vrsta Poglavnika države koji neprikosnoveno upravlja.

Tvrdnje da je SPC u Crnoj Gori *država u državi* sa više izvedenica formalno je oprečna poznatim svojstvima i pravima

države. Međutim, zbiljski se ona ponaša upravo suprotno svim svjetovnim i vjerskim nazorima, načelima i pravilima. Moglo je biti tako pošto se ne poštuju ni Ustav ni zakoni Crne Gore. Dokazujem:

SPC u Crnoj Gori ustrojena je po ugledu na državu, koja ima
Organizaciju: parohije
Infrastrukturu: institucije
Ideologiju: Svetosavlje.

Ideologija Srpske pravoslavne crkve se temelji na kosovskom mitu i svetosavskom nacionalizmu, koji ima obilježje kulta nacije. Politička ideologija Srpske pravoslavne crkve se oslanja na tradicionalistička načela: „pravoslavljе-samodržavlje-sabornost“, odnosno „bog na nebu-kralj na zemlji-domaćin u kući“.

U predavanju „Nacionalizam Svetog Save“ na Kolarčevom narodnom univerzitetu u Beogradu 1937. godine Nikolaj Velimirović, proglašen za sveca, iznio je tvrdnju da su pokušaji Adolfa Hitlera o njemačkoj nacionalnoj crkvi slične zamislima Svetog Save o narodnoj vjeri i crkvi: „I evo u 20-om veku on je došao na ideju Svetoga Save, i kao laik poduzeo je u svome narodu onaj najvažniji posao, koji priliči jedino svetitelju, geniju i heroju“. Srbima je, kaže, taj posao svršio Sveti Sava još prije 700 godina, i „otuda je nacionalizam srpski, kao stvarnost, najstariji u Europi“. Kritičari navode da su glasnogovornici nacionalizma unutar Crkve 1990-ih godina bili episkopi: Amfilohije Radović, Artemije Radosavljević, Atanasije Jevtić i Irinej Bulović. Atanasije Jevtić i Amfilohije Radović su javno tražili spajanje svih srpskih krajeva u „Ujedinjene srpske zemlje“.³

Politički: *Svi Srbi u jednoj državi*. Primjenjeno na crkvu osnovna poruka je: *Čija crkva, toga i regija (Cuius religio, eius regio/Čija religija onoga i regija)*. Nastavlja se i poslije

³ *Političko djelovanje Srpske pravoslavne crkve*, Izvor: Wikipedia.

nestanka srednjevjekovne srpske države, izvrnuto od prvobitnoga značenja: *Cuis regio, eius/ illius religio*.

Lingvistički, po Vuku St. Karadžiću: *Srbi svi i svuda* na štokavskome narječju. Vukovo vjerovanje: Srbi su štokavci, Hrvati čakavci i kajkavci. „Zaista je velika Vukova Velika Srbija. Garašaninovo Načertanije iz 1844. godine upućuje: „sebi priljubiti sve narode srpske koji ju okružavaju“, naravno i Crna Gora.

Kulturno-duhovno, prisvaja se cjelokupno crnogorsko nasljeđe za srpsko.

Medijski: svoje novine, radio, izdavačko preduzeće *Svetigora*...

Imovinski: manastire, obradivu zemlju... Naknadno umećem: ukupna površina nepokretnosti upisana na Mitropoliju crnogorsko-primorsku, odnosno SPC, iznosi više od 11 miliona kvadratnih metara.⁴

Znalci kazuju da Crkva može imati imovinu u drugoj državi samo ako je u ugovornom odnosu sa tom državom..

Ima li država Crna Gora ikakav ugovorni odnos sa SPC u Crnoj Gori?

Finansije: prihode od svakojake djelatnosti, usluga, osvećivanja, suvenira... Mitropolija se bavi unosnim religijskim turizmom. Mitropolit je predsjednik borda direktora agencije

⁴ U tome više od 60 hiljada kvadrata čine 523 objekta, dok su ostalo pašnjaci, šume, zemljišta...Svu navedenu imovinu (izuzev novih objekata) uzurpirala je i okupirala Srpska pravoslavna crkva od 1918. godine nezakonitim i nekanonskim putem. Učinjena su tri akta nasilja prema Crnogorskoj crkvi: nasilno ukidanje Crnogorske države 1918. godine, ukaz Aleksandra Karađorđevića o ujedinjenju crkvenih oblasti 1920. godine i Ustav SPC od 1931. godine. (Jovan Stamatović i Dragan Cvijović, Naša tema: Kako SPC uzurpira državnu imovinu Crne Gore, Okupacija koja traje..., *Pobjeda*, 23. januar 2011).

„Odigitrije“ koja organizuje hodočasnička putovanja u zemlji i inostranstvu. Religijski turizam je jedan od najprofitabilnijih, a brojni manastiri, prije svega *Ostrog*, koji je najposjećenija pravoslavna svetinja u Evropi.⁵

Obavještajnu mrežu/službu, opremljenu najnovijim tehnouređajima, koju revnosno obavljaju svi podređeni.

Istovrsno je i *politička partija*, zapravo parapolitička organizacija po programima i ponašanju.

Ima *ustaljenu organizaciju, hijerarhiju, rukovodstva po crkvenim pravilima, vrhovne organe, vođu, članstvo: vjernike, možda i evidenciju, spiskove, članarinu ili dobroboljne priloge.*

Sabrano daje osnovu da se može ustvrditi da posjeduje obilježja koja priliče državi.

II

SPC u Crnoj Gori je istovremeno *Država nad državom*:

- ne poštuje zakone Crne Gore
- posluje suprotno zakonima i propisima države u kojoj činodejstvuje
- ne izvršava naloge državnih organa, na primjer da skloni tzv. crkvu sa Rumije, ili krstionicu na Prevlaci.

SPC u Crnoj Gori je *Država izvan države*:

priznaje samo Božje zakone i po njima se upravlja. Pošto su Srbi nebeski narod, svakako su podložni samo Božjoj volji.

Najviše: *Država protiv države* Crne Gore. Protiv je nezavisne Crne Gore, protiv članstva Crne Gore u NATO i pristupa Evropskoj uniji.

Za svojstva svake države bitna je suverenost koja se definiše: po međunarodnoj ulozi, da je suvereno tijelo, i unutrašnjoj ulozi, međunarodno priznate granice i potpuna vlast države na toj

⁵ Vuk Lajović, „Agencija Mitropolije pikazuje minus od 213 hiljada“, *Vijesti*, 25. maj 2019, str. 2.

teritoriji, kao i stanovništvo koje stalno naseljava teritoriju države. Da li tzv. država u državi ispunjava sve uslove? Naravno, ona formalno i nije država, ali se ponaša po svim „pravilima“ prave države. Zvanično, crkva je odvojena od države. Odvojenost je činjena kao da joj zvanična država nije nadležna, niti da ima pravo da se miješa u ono što svojevrijno radi.

SPC u Crnoj Gori predvođena mitropolitom Amfilohijem upravo tako shvata svoju državnost: može da čini što joj se prohtije da ispuni svoje naume i interese. Tako je Crna Gora sa ograničenim suverenitetom na svojoj teritoriji.

Odvojenost države i crkve najbolje pokazuje da ne priznaje pravnu državu niti poštuje zakone. Država nije nadležna za mitropolitovo djelovanje.

Eksteritorijalna:

Priznaje za centralu, pa vjerovatno i sjedište, samo Hristovu vječnu kuću.

*Moja centrala nije ni Beograd, ni u Moskva, ni Cetinje, nego Jerusalem – grob Hristov i Hram Hristovog Vaskrsenja.*⁶

Možda bi (mu) i bilo najbolje (i Crnoj Gori) da se tamo preseli.

Pravo je pitanje: Kako je moguće da u pravnoj državi kakva je ustavno Crna Gora djeluje moćna konkurentna institucija, organizacija...? Naravno, da nije bilo saglasnosti ili popustljivosti zvanične vlasti ona bi striktno djelovala u skladu sa ustavnim odredbama: bavila bi se crkvenim poslovima a ne u značenjima i načinima koje navodim. Moglo bi se razmotriti koje su sve pogodnosti bile da SPC u Crnoj Gori postane takva politička organizacija. Valjalo bi odmah pomno i podrobno raspraviti ko je/kako/zašto zakonom iz 1997. godine omogućio da se imovina Crnogorske crkve upiše u vlasništvo Srpske pravoslavne crkve.

⁶ Amfilohije: „Nisam okupator, ustoličen sam uz prisustvo svih predstavnika ove države“, *Analitika Portal*, 14. februar 2013.

Na izmaku tzv. AB revolucije vjerovatno se ugrabilo da se izvede takav čin. I sada je pitanje: Ko je tada, ima li ga u u sadašnjoj vlasti, bio vinovnik i izvršilac nepravde?

Amfilohije ne posustaje: politikant i prozelita ne poštuje zakone države u kojoj „posluje“.

Mitropolija crnogorsko-primorska je samovoljno naslijedila Crnogorsku crkvu, koja je ukinuta dekretom kralja Aleksandra 1920. godine, preimenovana i pretvorena u jednu od eparhija/mitropolija.

Prirodno i pravedno bi bilo da je obnovom crnogorske državnosti u Drugome svjetskome ratu, u ishodu Narodnooslobodilačke i antifašističke borbe, kao ravnopravne republike u okviru federativne Jugoslavije, obnovljena i autokefalna Crnogorska crkva, ili nezavisnošću Crne Gore na referendumu 2006. godine.

Može se prigovoriti crnogorskom rukovodstvu što nije primijenilo avnojevske odluke pa nakon obnove državnosti kao ravnopravne republike u Federaciji, isto učinila i za Crnogorsku crkvu. Vjerovatno nije bilo spremno, kako su uradile vlasti u Makedoniji, a) *ideološki*, kao ateisti, zanemarili su religijsko osvješćivanje, *politički* svjetovne prohtjeve srpske crkve, *nacionalno*, iako je Milovan Đilas, tadašnji vrhovni ideolog, obznanio crnogorsku naciju, iz srpskoga etnosa, nijesu marili. Veliku povoljnost su imali u popisu stanovništva u kome su Crnogorci činili preko 90%.

Pravi istorijski trenutak za obnovu autokefalne Crnogorske crkve nastupio je obnovom nezavisnosti da se na Ustavotvornoj skupštini proglase ništavnim sve odluke nelegalne i nelegitimne Podgoričke skupštine, koje u ishodu važe i za Crnogorsku crkvu.

III

SPC u Crnoj Gori je eksponent strane države i crkve, čiji je centar u drugoj nezavisnoj državi.

Samovoljno:

- postavlja crkve,
- obavlja građevinske radove u crkvama i manastirima, bez saglasnosti odgovarajućih organa, naročito radi zaštite kulturno-duhovnih dobara,
- ne plaća dažbine,
- ne odaziva se na sudske pozive,
- proklinje državne funkcionere i političare, i svakoga, koji joj ne gode,
- u „svojoj“ državi je vrhovni Gospodar/Poglavnik.
- zvanično sluga Božji radi najviše za svoje dobro.
- Vjernike, sluge Božje, pretvara u svoje sluge, poslušnike i sljedbenike.
- Politički djeluje u korist partija koje su protiv Crne Gore.
- Okuplja samozvane predstavnike crnogorskih plemena i usvaja dokumenta protiv ulaska Crne Gore u NATO.
- Dovodi i popunjava manastire i crkve monasima i monahinjama iz Rusije, koji mu mogu poslužiti za pribavljanje pomoći svake vrste (finansijske, ideološke, političke, ako ureba i vojne, možda po ugledu na Sedmi bataljon) za održanje svoje moći.
- Posvećuje ratne zločince iz Drugoga svjetskoga rata: kanoni-zuje četiri sveštenika u Crnoj Gori, sljedbenika četničke ideologije.
- Skriva ratne zločince u svojim hramovima.
- Odlikuje Haške zatvorenike, posebno četničkoga vojvodu dr Vojislava Šešelja. Amfilohije i Šešelj su istomišljenici: poriču postojanje crnogorske države, nacije, kulture, jezika, crkve...
- Vraća istragu poturica u ovovremeni obračun sa neistomišljenicima. „Da se to nije dogodilo, danas ne bi bilo pravoslavnog uva u Crnoj Gori...“, govorio je ispred crkve *Ružice* 2004. godine.⁷

⁷ Dragana Šćepanović, „Amfilohije: Istraga poturica spasila Crnu Goru“, *Portal Analitika*, 03. 08. 2014.

Zapleo se u dnevnu politiku jeftinim politikantstvom. I bogomolje banalizuje freskopisima iz svakidašnjice, sa likovima milim i mrznim političarima, koje prema potrebi mijenja ili briše.

Prekraja teritoriju Crne Gore tvrdnjom da Boka Kotorska nikada nije pripadala Crnoj Gori prije ujedinjenja sa Srbijom.⁸

Proizlazi da je Boka srpska. A zna se istorijski da je bila u sastavu Duklje, Zete i Crne Gore, dok nije potpala pod vlast Mletačke Republike, pa Austrije/Austrougarske do 1918. Jeste bila u sastavu Raške/Srbije otkada je veliki župan Stevan Nemanja ognjem i mačem pokorio Zetu, porušio sve gradove osim Kotora radi spoljnopolitičkih potreba. Boka Kotorska je ponovo u matičnoj državi u ishodu NOB i narodne revolucije.

„Zaslačio“ je mitropolit crnogorsko-primorski svojom besjedom u kojoj objavljuje da ima dosta Crnogoraca koji misle da su Crnogorci samo zato što su se, kao i volovi, rodili u Crnoj Gori. Izjednačeni sa volovima, Crnogorci mogu samo da – vuku i riču, moja opaska. Na novu anatemu na Crnogorce oglasila se samo Liberalna partija koja je podsjetila da je javnost prečutala Radovićeve izjave da su Crnogorci „komunistički nakot, kopljad, prokleti, pasja vjera, satana“. Ukazala je i na izvještaj Savjeta Evrope po kojemu nacionalističke i netrpeljive izjave sveštenika i političara narušavaju građanski sklad i toleranciju.⁹

Uoči referenduma o nezavisnosti Crne Gore 2006. godine, Amfilohije je na novosadskoj televiziji o crnogorskome državnome projektu izjavio: „Ne pravi se pita od onoga“/govana. (*Zvijer iz bezdana*)

Pogani jezik palaca... Izvan je čak i kafanske, pa i uličarske, priče takva objeda na državu Crnu Goru, u kojoj harači po svojoj volji.

⁸ N. Đ, „Amfilohije: Crnogorska vlast neće prognati sveštenike“, *Politika*, 5. januar 2019, str. 4.

⁹ K. K, „Amfilohije: Volovi se rađaju u Crnoj Gori, pa nijesu Crnogorci“, *Pobjeda*, 20. septembar 2017, str. 6–7.

Zamajava vjernike i neuke zahtjevom da se vrati Njegoševa kapela na Lovćen.¹⁰ Prećutkuje da je tzv. Njegoševu kapelu koju želi sagradio kralj Aleksadandar Karađorđević u čast svoga sina prestolonasljednika Petra 1925. godine. Prokletstvo Crne Gore je On sa svojim zlodejanijem a ne tuđa kapela.

Amfilohije ne posustaje u bespravnome, pa i u bezbožničkome ponašanju.

Vrhunac je: bolje da su gradske vlasti Podgorice podigle spomenik Musoliniju nego Titu, kako je izrekao na Proslavi stogodišnjice tzv. Podgoričke skupštine u *Hramu Hristovoga vaskrsenja* u Podgorici u organizaciji Srpskoga nacionalnoga savjeta Crne Gore.¹¹ Tadašnji ratni Musolinijevi crnokošuljaši i sadašnji Amfilohijevi crnorisci su u istome ideološkome ruhu i političkoj nakani: protiv nezavisne Crne Gore a za ropstvo tuđinu.

Pitam: Kojoj ovozemaljskoj religiji priliče takve i tolike krivotvorine, zloće i bedastoće?

Možda Amfilohije kani u sebeljublju da stvori posebno poučenje ili *svoju crkvu*. Svojim propovijedima i „učenjem“ koje je protivno *Hristovoj besjedi* ne bi mogao da bude ni sekta u Pravoslavlju.

IV

Zlousti Zloduh sije sjeme razdora i mržnje po Crnoj Gori.

Mitropolitu se sudi pred prekršajnim organom zbog govora mržnje, ali on ne haje, ne odaziva se na pozive, bira kada će, i hoće li doći na ročište.

U sudskim postupcima koji se vode protiv mitropolita biva mu milostivo oprošteno.

¹⁰ Novica Đurić, „Vratimo Njegoševu kapelu da skinemo prokletstvo sa Crne Gore“, *Politika*, 24. maj 2019, str. 1.

¹¹ R. P, „Amfilohije: Bolje spomenik Musoliniju nego Titu“, *Pobjeda*, 2. decembar 2018, str. 3.

Hvali se Amfilohije kako ga vlast miluje darovima, velikim svotama novca za izgradnju srpskih hramova, a on im uzvraća – najgorim kletvama. Prozvani se, doskora, nijesu oglašavali.

Mitropolit se bezbjedan i spokojan šepuri po Crnoj Gori kao da joj je oslobodilac, hranilac, branilac...

Zahvaljujući šurovanju zvanične vlasti sa njim, mitropolit Amfilohije ignoriše crnogorske zakone, a SPC se ponaša kao svjetovna država.

Pravo na svoju *državu u državi* ili čak na čitavu Crnu Goru g. Amfilohije temelji na krivotvorinama.

Osnovna je krivotvorina, bez ikakvoga dokaza, da je Srpska pravoslavna crkva stvorila državu Crnu Goru.

Srpska pravoslavna crkva nema nikakvo izvorno pravo na Crnu Goru. Izvedeno je iz posrbljivanja nakon okupacije Zete koju je izvela Raška. Za prepoznavanje krivotvorinaa naznačujem: Srpski istoriografi se revnosno trse da uzvisu Srpstvo. Začeta je *Nova serbistica* koja proklamuje da su *Serbi narod najstariji*, i da svi narodi potiču od Srba. U mojim knjigama o crnogorskoj naciji kontekstualno sam razmatrao zasade srpske svestremenosti. Navodim i srpskoga istoričara Radića sa kritičkom knjigom *Srbi pre Adama*.

Doskora se u srpskoj nauci slavila svetorodna dinastija Nemanjića, i Stevan *Prvovenčani*. Raniji vladari su spominjani, onako, uzgred. Najnoviji rodoslovi zalaze do početka naseljavanja Slovena na Balkan. *Spisak poznatih Srba, Dinastije* obuhvata 13 dinastija, u koje su uvršteni dukljansko/zetski/crnogorski dinasti.

Kada se „Srpska Sparta“ izmakla iz pokrova srpskoga integralizma žurno se i Duklja proglasila za srpsku državu, a dukljanski knez Vladimir, rodonačelnik dinastije Vojislavljevića, koji je i po Amfilohiju Jovan, na *Hiljadugodišnjicu* za prvoga srpskoga sveca. Zna se da je Dukljanski Mihailo *Rex Sclavorum* priznat od pape 70 godina prije navedenoga „prvovenčanoga“.

U poznatoj *Hilandarskoj povelji* (iz 1198/9) Nemanja kaže da ga je Bog postavio za velikog župana i da je obnovio „svoju dedinu(...) pogibšuju svoju dedovinu“, a zatim produžava da je osvojio Zetu: „... i priobretoh od morske zemlje Zetu“, što znači da je Nemanjina „dedovina“ – Raška. Samozvani srpski pastrijarh je osnivaio episkopije, pored starih još u Rasu, Prizrenu i Lipljanu, potom na strani u Primorju Humsku, na Stonu, i Zetsku, na Prevlaci, pa šest episkopija u unutrašnjosti Srbije (ime je dobila tek kasnije). Značajna je činjenica da se vjerskom djelatnošću „preko jačanja Crkve i sakralizovanja porodice sakralizovala i jačala sama država/.../ (...To je i vreme održavanja crkvenog sabora u Žiči na kome je Sveti Sava još jednom utvrdio osnove prave vere, proklevši sve jeresi. Sva episkopska sedišta postavljena su u manastirima, mestima molitve i posta i duhovnim tvrđavama, koje su tako i prostorno, dakle geopolitički, određivala srpsku naciju“.¹²

Znači, vjera je stvorila srpsku naciju. Ako se prevede u istorijsku zbilju, pošto je pravoslavlje za sve pomjesne crkve, onda je moguće samo da svetosavlje bude tvorac srpske nacije. Istovremeno se priznaje da je Srpska crkva prostorno/geopolitički zasnivala i raspostirala srpsku naciju. Zasluge su svakako jedinstvene u sakralizovanju porodice, prevedeno dinastije Nemanjića, i jačanja države, takođe Nemanjića, i nadalje...

Ispunjava se, ponavljam po potrebi, praktično *Čija crkva, onoga i prostor*, znači sve je – srpsko! Istovremeno se začinje srpska nacija (u vrijeme kada objektivno nacija ne postoji, nego tek – narod) u vjerskome svetosavskome omotu.

Nije tačno da je Amfilohijeva crkva, svejedno kako se zvala, bila srpska, sem u vrijeme vladavine dinastije Nemanjića.

Najstarija crnogorska država, Kraljevina Vojislavljevića XI i XII vijeka, bila je katolička zemlja. Zna se, do raskola 1054. godine nije bilo pravoslavlja.

¹² Željko Poznanović, *Srpska ideja*, Beograd 1999, str. 102–103.

Katolička biva i poslije raskola na rimo-katoličku i grčko-katoličku (ortodoksnu, pravoslavnu) crkvu. „Kulturno i religijski bila je u sferi Rima i onda kada je bila pod vizantijskom okupacijom“.

Duklja je međunarodno priznata država 1077. godine kada se papa Grgur VII 9. I 1078. godine obraća Mihailu Vojislavljeviću kao *Michaeli Sclavorum regi*.

Priznata je 140. godina prije Srbije.

Papa Honorije III je 1217. godine poslao svoga legata u Žiču sa krunom koju je stavio Stefanu na glavu i omogućio da se proglasi Prvovenčanim, prvim srpskim krunom ovjenčanim kraljem.¹³

Sava Nemanjić je tek 1233. godine postavio prvoga pravoslavnoga episkopa na Vranjini, koji će „biti prvi svetitelj zetske zemlje postavljen sa njegove strane“. Na povelji se potpisuje: „Sava božjom milošću arhiepiskup srbske zemlje i pomorske“.¹⁴

Znači, zetska zemlja nije srbska nego pomorska!

Nema pouzdanih podataka da je Sava Nemanjić kanonski dobio tomos nego samo „usmeni pristanak da se za neko vrijeme osamostali...“ Tomos nije mogao dobiti bez saglasnosti Ohridske patrijaršije pod čiju jurisdikciju je potpadao. Ohridski patrijarh Hromatijan žestoko se tome usprotivio, i o Savi loše mislio. Smatrao je da živi „sasvim nemonaškim životom“, pretvorio se u upravitelja zemaljskih poslova, odao svjetskom slavljublju, gozbama... da je na kraju zaželio dostojanstvo jerarha i da ga je dobio, a da on ne zna od koga i gdje.

Rotković zaključuje da Sava nije dobio tomos, tumačeći sam pojam: po grčkome = koji reže, odsijeca. Znači sinodalni akt

¹³ Radoslav Rotković, *Velika zavjera protiv Crne Gore*, Nevladina organizacija Crnogorska izdanja – Montenegro editions, Podgorica 2001, str. 604, 607.

¹⁴ Božidar Šekularac, *Vranjinske povelje*, Titograd 1984, str. 17.

kojim se odobrava odvajanje, osamostaljivanje, autokefalija jedne državne crkve.¹⁵

Od Balšića, koji su u jednom razdoblju bili katolici, osobito Crnojevića, u Zeti/Crnoj Gori živi i djeluje samostalna Crnogorska crkva. Brojni dokumenti dokazuju da je faktički bila autokefalna iako nije imala tzv. tomos. Zna se da je i Srpska pravoslavna crkva, koja slavi 800-godišnjicu postojanja, nekanonski postala samostalna episkopija, vještinama Rastka/Save Nemanjića, uz obilatu novčanu naknadu, bez pisanoga tomosa. Dušan Silni je samovoljno episkopiju uzdigao u Patrijaršiju da bi mogao da bude proglašen za cara. Zbog toga čina je proklet i jedini od vladara dinastije Nemanjića nije proglašen za sveca. Pećka patrijaršija za koju se kazuje da je bila nadređena Crnogorskoj crkvi ustvari je bila ustanova Osmanskoga carstva u vjernoj službi. Nakon ukidanja Pečke patrijaršije 1776. godine prekidaju se sve veze sa srpskim crkvama. U knjigama o crnogorskoj naciji navodim dokumenta koja dokazuju da je Crnogorska crkva odista bila autokefalna, autonomna iako bez formalnih propisa/potvrda.

U upotrebi, od AB revolucije, su nazivi: Cetinjska Mitropolija, Srpska pravoslavna crkva, Srpska Cetinjska Mitropolija, Mitropolija crnogorsko-primorska. U suštini, po uređenju i po djelovanju je eparhija Srpske pravoslavne crkve u okviru Beogradske patrijaršije.

V

Mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije poručio je da će se baviti politikom sve dok oni koji vode državu budu izdajnici Crne Gore i svojih predaka. Tokom vaskršnje liturgije u Zelenici, kraj Herceg Novog, Amfilohije je kazao da zbog obraza ne može da čuti, prenosi *Fonet*.

¹⁵ *Velika zavjera protiv Crne Gore*, isto, str. 610

„Neka oni počnu da se bave politikom, neka ne budu izdajnici svojih predaka i Svetog Petra Cetinjskog, izdajnici mučeničkih kostiju posijanih ne samo po Crnoj Gori, nego i po Kosovu i Metohiji, i onda ću noge da im ljubim“, poručio je mitropolit.

Pitaću: Koji / Kakav obraz?

On je političare pozvao da se krste, pa kada to urade znaće kako treba da se bave politikom, a objasnio je i kada će on prestati da se bavi politikom. „Neka ovi naši glavari počnu da se bave svojim poslom, Crnom Gorom, njenom dušom i njenim obrazom, neka se ne prodaju za jeftine pare, kao što su krenuli da rade, i onda će Amfilohije, nasljednik Svetog Petra, učutati i nijedne neće progovoriti“, naglasio je Amfilohije, a prenosi Televizija Crne Gore.

Kada su nedavno nadležni crnogorski državni organi saopštili da i SPC mora da se registruje u Crnoj Gori, Amfilohije se zakleo da neće. I preporučio crnogorskim vlastima da državu Crnu Goru registruju – kod crkve.¹⁶ „Banalni“ razlog što SPC neće da se registruje jeste u obavezi da – plaća porez.

Korijen sukoba sa aktuelnom vlašću vidi u „ideologiji koja se rodila iz one ideologije koja je kod nas vladala od 1945. na ovamo“, karakterišući je kao „totalitarnu, antibožnu i anticrkvenu ideologiju“. Po njemu, logično je da takva ideologija „sa plemenskom sviješću koja je jedno od prokletstava Crne Gore“ bude u sukobu sa crkvom koja je „biće Crne Gore otkad ona postoji i čime je Crna Gora postala ono što jeste, stekla svoj identitet“.¹⁷

Odbacio je mogućnost registrovanja MCP po „smišljenom klišeu“ crnogorske vlasti, što je, kaže, progon kanonske pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Zlonamjerno i pogrešno se, kaže, tumači Zakon o vjerskim zajednicama iz 1977. godine i traži registracija SPC u Crnoj Gori, „iako je ona vekovima

¹⁶ Veseljko Koprivica, „Država u državi“, *Monitor*, 1140, 24. avgust 2012.

¹⁷ <http://www.montenegro.org.au/amfopriloz.html>

prisutna na tom prostoru“ i svima u svijetu je poznato da je Srpska pravoslavna crkva starija od države jer ju je ona „stvarala, čuvala i očuvala“. ¹⁸

Istorijski, činjenično: Srpska pravoslavna crkva je, kako sam već naveo, zaposjela tuđu teritoriju nakon što je raški župan Nemanja *ognjem i mačem* pokorio Zetu.

Briše iz istorije okupaciju Zete pod dinastijom Nemanjića koja je trajala 172 godine. O „registraciji“, mitropolija podseća da je Mitropolija Srpske pravoslavne crkve postojala i pre države Crne Gore. „Zar crkva koja je registrovala i stvorila Crnu Goru treba da ide na šalter da se registruje“, pitao je javno vlast i narod mitropolit crnogorsko-primorski i čuvar Pečkog trona, Amfilohije.

Braća u vjeri nijesu uvijek saglasna i složna. Nazire se želja da bude i vladar i vladika, čime dolazi u izravan sukob sa zvaničnim vladarima Crne Gore. Želju, i nadu, mitropolita Amfilohija „prozreo“ je srpski patrijarh Irinej, takmac za patrijaršku funkciju, kazujući da *Amfilohije želi da bude i mitropolit i gospodar Crne Gore*. (moj kurziv, D. I) ¹⁹

Amfilohije providi, ili mu se pričinja, vjerovatnije previdi...

Izdalo ga je pro-viđenje: Božja ruka, vođena ovozemaljskom, htjela je da patrijarh SPC postane Irinej, a ne Amfilohije. Otada je još više razjaren i zagubljen u svome prozelitizmu.

Politikant Amfilohije javno osuđuje političare da hoće Crnu Goru da vrate u paganstvo. Svoje „popovanje“ nastavlja opštom pričom da „crkva samo preobražava i univerzalizuje ograničene zemaljske vrijednosti“, da bi se srozao u pogrdu kako se bezgranična crkva Božja ograničava „na granice fildžan-anojevske Crne Gore“.

Amfilohije se, inače, diči time, i često ponavlja, što je na stolici Petrovića, vladika i vladara Crne Gore, pa je „prirodno“

¹⁸ Novica Đurić, „Godina počela pretnjama Srpskoj crkvi“, *Politika*, 4. januar 2013, str. 4.

¹⁹ „On bi baš da se pita za sve“, *Pobjeda*, 31. oktobar 2013, str. 2.

da preuzme i sve nadležnosti koje su imali. Vjerovatno ne prihvata status mitropolita koji su imali u vrijeme knjaza Danila i knjaza i kralja Nikole, koji je nazvan Gospodarem Crne Gore.

Poriču ga oni u koje se kune i koje samozvano nasljeđuje. U preko 50 poslanica Petra Prvoga Crnogorci se pominju preko 80 puta, Brđani posebno nekoliko puta, Crnogorci i Brđani 25 puta.

„Zanimljivo je da se ni u jednoj poslanici ne obraća Srbima. Petrove poslanice ruše stereotip o srpskoj Crnoj Gori, o 'srpskoj Sparti', o Crnoj Gori kao srpskoj zemlji i državi. Srpstvo i Srbi se spominju samo u devet od 107 poslanica, najčešće u opštem značenju“.²⁰

Za svaku „priču“ o Njegoševome nacionalnome pripadništvu vjerovatno najrječitije govori i činjenica da se uvijek potpisivao kao arhimandrit crnogorski (u početku), najčešće vladika crnogorski, rijetko vladika crnogorski i brdski. Nikada sebe nije nazvao srpskim imenom, što je svakako „neobično“ ako je Crna Gora srpska zemlja, a Njegoš vladika srpske crkve.

Opaka je Amfilohijeva podvala o *brozomori*. Crna Gora je u socijalističkoj Jugoslaviji, nakon što je ukinuta i nepostojeća u Kraljevini Jugoslaviji, u ishodu NOB i socijalističke revolucije postala ravnopravna republika u demokratskoj federaciji. Grozomora je što Amfilohije slavi i proglašava za svece sveštenike koji su bili revnosne sluge okupatora i ratni zločinci. Proglašavanje da samo kršteni mogu upravljati Crnom Gorom zastaje u srednjovjekovnome tamnome vilajetu. „... u Boga (se) nada da će se i oni krstiti, kako bi 'ozdravili od opake bolesti koja nažalost još vlada u Crnoj Gori – brozomore“.

Istakao je Amfilohije da je njegova dužnost da poštuje vlast, ali da ne može da poštuje stvari koje oni rade: „Kao *nasljednik Svetog Petra* (moj kurziv, D. I) ja ne mogu da podržim vlast koja

²⁰ Dušan Ičević, *Oblikovanje crnogorske nacije u doba Petrovića Njegoša, Dinastija Petrović Njegoš*, I, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Univerzitet Crne Gore, Podgorica 2002, str. 405.

je oboljela od *brozomora*. Crnom Gorom vladaju nekršteni ljudi...“²¹ Kazao je da je na mucu i da bi mu bilo lako da nije na tronu Svetog Petra.²²

Amfilohije vara: nije nasljednik Svetoga Petra, nego uzurpator Crnogorske crkve.

- Prvo, Svetac se ne može naslijediti za života, tek ako Amfilohije dobije pravo na onome svijetu, ako ga Sveti Petar propušta kroz rajska vrata.

- Drugo, nije naslijedio mitropolita Crnogorske crkve, koja je ukinuta i pripojena novoosnovanoj srpskoj crkvi, nego je zaposjeo stolicu Srpske pravoslavne crkve.

Možda može da se pravo nasljedstva traži u srpskome opredjeljivanju crnogorskih vladika i vladara, u tlapnjama da se naslijedi Dušanovo carstvo..

Mitropolitu nije dovoljno da vlada u svojoj SPC. Hoće da određuje i državnu, naročito spoljnu politiku. Miješa se i u „unutrašnje stvari“ Srbije.

Dr Dušan Janjić, direktor Foruma za etničke odnose, poprije je izrekao upozorenje na opasnost: „Dok god Srbiju vode *Amfilohije Radović* i razni pesnici iz Crne Gore i Bosne i Hercegovine, a koji imaju problem ličnog identiteta – neće se rešiti problem njenog državnog identiteta“.²³

Povodom molebana protiv sporazuma Beograda i Prištine koji je izveo u hramu *Hristovoga vaskrsenja*, tadašnji prvi potpredsjednik vlade Srbije Aleksandar Vučić poručio je da mitropolit SPC u Crnoj Gori „neće voditi državnu politiku“ i da ako to želi treba da se kandiduje na izborima.²⁴

²¹ Jelena Jovanović, „Amfilohije: Milo da se krsti, kao što su Aco i Ana“, *Vijesti*.

²² Amfilohije, „Politikom moram da se bavim zbog izdajnika u Crnoj Gori“, *Vijesti*, 18. 4. 2017.

²³ B. Dragović Savić, „Teško Srbiji s pesnicima i Amilohijem“, *Dnevnik*, 16. 08. 2005.

²⁴ „Neće mi Amfilohije voditi državnu politiku“, *Vijesti*, 26. 04. 2013, str. 2.

Na mitingu *Ostajemo u Srbiji*, održanome u Beogradu 10. maja 2013. godine, mitropolit Amfilohije se pomolio za „upokojenje Vlade, Skupštine i svih palih na Kosovu“. Učesnici mitinga su često prekidali govornike povcima: „Kosovo je Srbija“, „Vučiću, ustašo“, „Izdaja, izdaja“.²⁵

Mitropolit je Poglavar, koji odlučuje o crkvenim pitanjima, i propagandista, populista, preduzimač, i Poglavnik koji vodi spoljnu politiku „svoje“ države.

VI

Poznate su crkvene maksime: *Bogu božje, caru carevo. Svaka vlast je od Boga*. Popovskome brevijaru izgleda pripadaju samo oni koji ugađaju crkvenoj vlasti. Amfilohije se varaka sa državom, konkretno – sa nadležnim državnim organima i institucijama, i uvijek uspijeva da ih „nadmudri“. Amfilohije se tek u novije vrijeme žestoko suprotstavlja crnogorskoj vlasti, sa kojom je dugo bio „u ljubavi i slozi“. Razlaz nastupa naročito otkako je najavljeno da će sva crkvena imovina pripasti državi, kako je bilo u vrijeme nezavisne Kraljevine Crne Gore i autokefalne Crnogrske crkve.

Ima vjerovatno u njima svoje sljedbenike, pouzdanike, a možda bivaju i oni koji se straše od mitropolitovih kletvi, kakve je žestoko iskazao povodom najave rušenja limenke na Rumiji. Srpska Mitropolija crnogorsko-primorska samovoljno raspolaže državnom i crkvenom imovinom Crne Gore. Istoričar dr Novak Adžić ustvrđuje: „Crnogorska crkva je do kraja 1918. godine upravljala imovinskim crkvenim dobrima, koristila ih za život crkve, ali državna vlast (država) je raspolagala sa njima, to jest ona je jedina imala pravo svojine. Čak je bilo izričito propisano

²⁵ J. Tasić, *Amfilohijev spektakl*, u nanaslovu *Na mitingu „Ostajemo u Srbiji“* državna vlast je proglašena „izdajničkom i mrtvom“, *Danas*, 11–12. maj, 2013, str. 1. i 3.

da Crkva ne može dati u zakup /arendu/ crkvenu imovinu, ukoliko to ne odobri država. Država je imala svojinska ovlaštenja nad pravoslavnim nepokretnostima, a crkva je bila samo njihov držalac /korisnik, plodouživalac/. Na jednome primjeru pokazuje da je crkva imala svojinu, mogla je sama dati u zakup zemljište, a ne tražiti odobrenje i dozvolu od države. Država je odlučivala jer je imala *dominium* i *imperium* o tome da se crkveno zemljište da pod arendu.“²⁶

Prava pitanja se postavljaju povodom samo naizgled samovoljnoga postupanja SPC u nezakonitoj gradnji i doziđivanju crkvenih objekata. Naime, povodom sanacije kulturnoga dobra „Vladičine kule“ na Karuču, iz Fondacije Sveti Petar Cetinjski pitaju: ko u državnoj administraciji (Uprava za nekretnine, katastar prijestonice, ili...?) usporava donošenje odgovarajućih korisnih rješenja i odgađanjem omogućava Srpskoj crkvi da i dalje svojata sve hramove u Crnoj Gori, pa i one koji pripadaju pojedinom selu ili seoskoj crkvi. Dokle će se „tolerisati da tzv. nepoznata lica koja su svih proteklih godina crnogorske crkve i manastire jednostavno, bez ikakvih dokumenata, prepisivala u vlasništvo Beogradske patrijaršije, Crnogorsko-primorske mitropolije SPC ili u lično Amfilohijevo vlasništvo?“ Tvrde da „Amfilohije Radović (poglavar SPC u Crnoj Gori) i njegovi ni ne traže dozvole i saglasnosti. Oni počnu da rade, a nadležni radove ‘ne vide’ dok se ovi ne završe, ili dok o tome ne izvijesti, najčešće *Pobjeda*, i onda počinje ‘dopisivanje’ – ko što treba da preduzme’. Dodaje se da SPC u međuvremenu završi započeto i sve ostaje na prepiskama: institucije izdaju raznorazna rješenja da radovi nijesu bili u skladu sa zakonom, obećavajući da će sve biti vraćeno „u prvobitno stanje“, a dograđeno porušeno... Naravno, to se nikada nije dogodilo. Navodi se da je i u 2018, kao i u

²⁶ Novak Adžić, „Knjaževina i Kraljevina Crna Gora je bila vlasnik imovine kojom je upravljala Crnogorska crkva“, *Analitika portal*, 03. 05. 2017.

prethodnim godinama, Srpska crkva imala „neimarske poduhvate“ naočigled javnosti i institucija, gdje je još jednom demonstrirala silu i moć u odnosu na državu. Tri su objekta: pozlaćena kapela ispred manastira u Dajbabama, u maniru ruske arhitekture, posvećena ruskoj carskoj porodici Romanov; zaziđivanje limenke na Rumiji, i postavljanje krstionice na Ostrvu cvijeća. Navodi se izjava Predsjednika vlade, Duška Markovića povodom limenke da nema razlike između bilo kojeg nelegalnog objekta u državi, sa podatkom da je do sada utvrđeno 40 000 nelegalno izgrađenih objekata.²⁷

Na reagovanje protojereja-stavrofora dr Velibora Džomića o Zimovniku Svetoga Petra na Karuču ponovo se oglasila Fondacija Sveti Petar Cetinjskii ponovila navedena pitanja sa pojačanjima: „Ima li za sve to pravnog, moralnog, ljudskog lijeka i eventualne krivične odgovornosti?“ „Dokle će određene ustanove da prećutkuju ili omogućavaju tako drastična kršenja istorijske stine i svojinskih prava“. Završno, sa tvrdnjom da „Stolicu našeg patrona, Svetog Petra Cetinjskog protivzakonito prisvaja okupatorska crkva, na čelu sa mitropolitom Srpske crkve“.

Amfilohije omotava svoje politikantske i prozelitske namjere u „više“ bogoznačne i bogobojažljive doskočice kojima zamućuje svijest vjernika i „zbunjuje“ protivnike „učenošću“.

„Zavodljiva“ i vješta retorika g. Amfilohija možda je dovoljna za „prosti puk“, ali je za ozbiljne razgovore prozirna i prozukla. Bitno nije samo koja/čija Crkva, nego i kakva Crkva: za koga radi? Pretežno vjerske ustanove u ime boga kojemu zvanično služe, najviše služe samima sebi, odnosno sveštenstvu koje ih vodi.

SPC u Crnoj Gori bavi se unosnim biznisom. Naplaćuje obilato crkve i manastire, poklone, posjete, koristi za prihode,

²⁷ Kaćuša Krsmanović, „Institucije hitre na žalbe Srpske crkve, a kad ona zida i doziđuje nema ih“, *Pobjeda*, 31. decembar 2018, 1. i 2. januar 2019, str. 14.

kič suvenire, vjenčanja, sahrane, osveštenja. Manastir Ostrog je posebno „isplativ“: posjećuje ga godišnje 300.000 osoba, zarađuje godišnje oko 600.000 eura, od čega Mitropoliji uplaćuje 120.000 eura. Mitropolit Amfilohije je kazao da SPC u Crnoj Gori prihoduje samo oko 600.000 eura. Priznao je sam da „ubira godišnje 2.500.000 eura kojima finansira svoju organizaciju, ne plaćajući porez Crnoj Gori...“ Poreski broj mu je u Beogradu a ne u Podgorici. SPC u Crnoj Gori bavi se biznisom koji je deset puta veći od pomenutoga iznosa.²⁸ Gradi velike stambeno-poslovne objekte u Podgorici. Mitropolija crnogorsko-primorska nikad nije regulisala svoj pravni položaj u Crnoj Gori. Ona danas u svome posjedu ima oko 600 crkava i manastira sa obimnom zemljom i brojnim pomoćnim objektima, sas velikom pokretnom i nepokretnom imovinom.²⁹

U najavi novoga *Zakona o vjerskim zajednicama* dr Miodrag Vuković opsežnije razmatra nezakonsko djelovanje Mitropolije crnogorsko-primorske, svjedoči da ubira veliki profit, a ne plaća porez, i navodi brojne činjenice. Prethodno je podsjetio na jezik na crkvenim svetkovinama koji postaje sve prljaviji, nekontrolisaniji. „Kletve, uvrede, opskurne poruke bez zadržke upućene onima koji se ne dopadaju crkveno srpskom vjerskom i političkom establišmentu...“³⁰

Amfilohije umotava svoje politikantske i prozelitske namjere u „više“ bogoznačne i bogobojažljive doskočice kojima zamućuje svijest vjernika i „zbunjuje“ protivnike „učenošću“.

Hoće li ostati samo na protestima, pitanjima i prepiskama?

²⁸ Dr Miodrag-Miško Vuković, *Svedok kao svjedok*, Podgorica 2012, str. 124.

²⁹ Dr Miodrag-Miško Vuković, „Quo vadis, Domine?!“, *Lučindan*, br. 39, Cetinje 2011, str. 134.

³⁰ Dr Miodrag Vuković, „Novim zakonom protiv desanta SPC na Crnu Goru“, 21. 4. 2015, *Svedok kao Svjedok*, IV knjiga, Podgorica 2017, str. 75–96.

VII

SPC u Crnoj Gori i u matici negira postojanje crnogorske nacije, kulture, jezika...

Crne kape ne posustaju u poricanju nezavisne Crne Gore, crnogorske nacije/kulture/jezika/crkve... Od Dožića, koji je predsjedavao Podgoričkom skupštinom, potom za zasluge postao patrijarh SPC, do mitropolita SPC Amfilohija, patrijarha Irineja sa podrškom ruskoga patrijarha...

Izjave najviših crkvenih velikodostojnika SPC pokazuju koliko su ostrašćeni i prozelitski nastrojeni u poricanju svakoga prava postojanja Crnogorske pravoslavne crkve i Crne Gore.

Mitropolit Crnogorsko-primorske mitropolije g. Amfilohije (Radović) osobito je revnosan u potiranju svega što je crnogorsko, posebno crnogorske nacije. Tako, kazuje: nikada u istoriji nije postojao crnogorski narod, crnogorska nacija je izmišljena u Titovoj Jugoslaviji i Đilasovoj laboratoriji, stvorena *po direktivi Kominterne*, da se Đilas predomislio ali je to zlo ostalo, da su Crnogorci *komunistički nakot ili kopilad...* Crna Gora je *avnojevska fildžan- država!*

Konačno, Amfilohije pun mrzavi udara: da je to *zlo* ostalo, što je „jedno od nesrećnih nasljeđa ovog sistema, koji je htio da nas zbratimi na majmunskom porijeklu“.³¹ U svakome uljuđenome demokratskome društvu i pravnoj državi osoba sa takvom rasističkom i šovinističkom izjavom bila bi pritvorena ili izgnana. Mogao bi da se nazove *Zlousti* nasuprot *Zlatousti*, kako se uobičava u pravoslavlju. Makar ovlašnim poređenjem besjeda Sv. Jovana *Zlatoustoga* i politikantskih pogrda i anatema Rista/Amfilohija shvatiće se što je vjera a ko je ne-vjera.

³¹ Mitropolit Amfilohije na koricama, Mitropolit crnogorsko-primorski, *Vraćanje duše u čistotu, Samo Bog zna ko je otpao, a ko nije*, TVBGD, mart 1988, str. 209.

Stigla ga je materina kletva, sam priznaje: brat mu je Crnogorac. Jasno je ko se – izrodio.

Risto kao nadpop protiv je (H)ristove poduke, a kao dr nema ni trunke nauke.

Pokušaj g. Amfilohija da Petra Drugoga Petrovića proglasi za sveca zasad je odložen. Kanio je da posveti Njegoša najviše zbog istrage poturica, koju Mitropolit nesustalo nastavlja. Nije mu iz nesvijesti/podsvijesti, kako imenuju psihijatri, još palo „na pamet“ (!) da se može prevesti i na posrbice. Poznat je Njegošev stih:

*Ne bojim se ja turskoga kota
pa da ga je ka na gori lista,
no se bojim od zla domaćega...*

A najveće „zlo domaće“ u Crnoj Gori je g. Amfilohije sa svojim „božjim slugama“, i istomišljenicima, koji zapravo njemu služe.

Amfilohijev nesuđeni ili odloženi „Svetac“ Petar Drugi Petrović Njegoš davno je poručio: *Popovi u mirska djela se ne miješaju*³² i *Sreće nije u narodu kojim kapa rukovodi crna*.³³

Vrhunac svetosavske ideologije kao krive svijesti su izjave patrijarha Srpske pravoslavne crkve g. Irineja da je Srbima u Crnoj Gori gore nego u vrijeme Nezavisne Države Hrvatske u Drugome svjetskome ratu, a Srpskoj pravoslavnoj crkvi nego pod Osmanlijskom vladavinom. Proishodi da je prema onome kako je sada u Crnoj Gori, Srbima bio bolji život u zločinačkoj ustaškoj nezavisnoj državi i više godilo petovjekovno ropstvo pod Turcima!? Podsvjesno/nesvjesno ih – hvali.

Ranije se „pročuo“ g. Irinej svojom izjavom kojom proriče nestanak Crnogoraca. Jer će se „tek videti da li će Crnogorci

³² Zakon otečestva, član 17, *Crnogorski zakonici 1796–1916*, knjiga I, str. 105–106.

³³ Petar II Petrović Njegoš, *Lažni car Šćepan mali, Djela*, CID, Podgorica 1998, stihovi 223–224.

postati Italijani, Vatikanci možda Albanci“. Ili: *Srbi i Crnogorci su blizanci*.

Pitam: Hoće li i blizanci – nestati, ujedno?

Srpska pravoslavna crkva u Crnoj Gori je misionarska: sve/svi da se posrbe.

Zapisao sam: „Pred popis stanovništva 2003. godine sve nacionalne zajednice u Crnoj Gori su se žustro i propagandno veoma bučno pripremale za popis, tražeći i najavljujući da će pripadnika svake zajednice biti mnogo više nego u ranijim popisima. Samo Crnogorci nijesu hajali nego sve prepustili samotoku.

Ponovo se uzvikuje: „Nacija na okup!“ Popis postaje odsudna provjera prave nacionalne svijesti i odanosti. Vjera je okosnica, jezik je dokaz nacionalnoga identiteta.

Pravu javnu pripremu za predstojeći popis izveli su zastupnici Srba u Crnoj Gori. Naime, Vijeće narodnih skupština Crne Gore i Srpski forum Crne Gore organizovali su raspravu *Srpski narod u Crnoj Gori – mogućnosti političkog, ekonomskog i kulturnog razvoja*. Skup je održan u manastiru Podmaine, kod Budve, 23. avgusta 2003. godine, pod blagoslovom mitropolita g. Amfilohija Radovića. Poznato je da Srpska pravoslavna crkva poriče postojanje crnogorske nacije, Crnogorske crkve, crnogorske kulture, crnogorskog jezika. Vijeće narodnih skupština bilo je uzdanica Miloševićevog režima u Crnoj Gori. Srpski forum Crne Gore nepoznat je javnosti. Najvažnija poruka sa skupa je da treba učiniti sve da u popisu bude što više Srba u Crnoj Gori. Propaganda za više Srba u Crnoj Gori otpočela je „kletvom“: ko se „izjasni kao Crnogorac postaće Montenegrin, antisrbin, Dukljanin...“ Izrečena je zabrana da se na predstojećem popisu nikako (vjerovatno niko?) ne izjašnjava kao Crnogorac, pošto: „tako bi izgubili pravo na srpstvo... Taj nametnuti identitet ne smijemo prihvatiti. Moramo se izjasniti kao – Srbi“.³⁴

³⁴ Dušan Ičević, Popisne doskočice – u susret popisu stanovništva Crne

Ako je vjerovati srpskome patrijarhu Irineju cij je uveliko ispunjen. Nova „objava“ da u Crnoj Gori „svi pravoslavni vernici tamo pripadaju Srpskoj pravoslavnoj crkvi...“ konačno ukida Crnogorce pravoslavce. Nadodaje da su „osim jednog broja Rusa koji u Crnoj Gori razvijaju biznis i tako unapređuju državu, gotovo svi Srbi“.³⁵ Rusi su prizvani za – za začim.

Da bi prikazao valjanost, pa i bezazlenost svoje mitropolije, g. Amfilohije uvjerava da pravoslavna crkva u Crnoj Gori ima veliku samostalnost, uzdignuta je u rang episkopije itd. Autokefalnost joj i nije potrebna, proizlazi iz Amfilohijevih iskaza. Naravno, ona nije crnogorska crkva, kojoj poriče svako pravo autokefalnosti.

Svi oni koji negiraju crnogorsku naciju ne mogu da ospore činjenice o objektivnome postojanju crnogorske nacije, koju čine tako opredijeljeni Crnogorci. Oni nijesu zabludjeli ili zalučeni pojedinci, nego samosvjesni pripadnici svoje nacije.

Sada dodajem da su Crnogorci, svejedno kako se zvala država u kojoj su živjeli, svoji na svome, samobitni i samosvojni, u slojevitome i složenome etničko/nacionalnome sastavu u kojemu su činili većinu, što podrobnije obrađujem u svojim knjigama.

VIII

Nastavljam nakon izjave Predsjednika Crne Gore da će biti obnovljena autokefalna Crnogorska crkva i uzvratne pogrde mitropolita Amfilohija. Đukanović je optužio SPC da danas

Gore, *Opet: Srbi svi, i svuda, Crnogorci i nacionalna svijest Crnogorci – nacija kao i druge, Dvojni, trojni, četvorni... Crnogorci, Muslimani/Bošnjaci: kako im je ime?, Kako Crnogorci da nazovu jezik, Publika*, Podgorica, feljton, 19–24. oktobar 2003.

³⁵ Patrijarh srpski Irinej, „‘Politika’ se odupire napadu na dušu srpskog naroda“, Intervju povodom Savindana, *Politika*, 27. januar 2019, str. 7.

pokušava „da čuva infrastrukturu velike Srbije u koju oni vjeruju, a njihova priča o prekograničnim eparhijama suprotna je osnovnim principima pravoslavne organizacije svuda u svijetu“. Izričit je da neće dozvoliti da savremena Crna Gora živi pod diktatom jedne vjerske organizacije koja predstavlja relikv prošliosti. Kazao je: „...borićemo se za slobodu vjeroispovijesti i za odvojenost crkve od države“.³⁶

Poglavar SPC u Crnoj Gori, kako izvještavaju mediji, zapanjen je pomenutom izjavom Mila Đukanovića, koji je nasljednik komunističke vlasti i ateista, „a pokušava da bude glava crkve, da stvara crkvu“. Navodi da se Đukanović odriče države kralja Nikole, dok je „Mitropolija crnogorska za državu kralja Nikole, gdje je crkva bila državna vjera“.³⁷

Zlopamtilo ponavlja ili priznaje sam ono što mu godi i što ga povlašćuje.

Istina je: U Kraljevini, Crnogorska crkva nije bila srpska nego – crnogorska i autokefalna. U državnome Ustavu Knjaževine Crne Gore 1905. godine bilo je normirano u članu 40. sljedeće: „Državna vjera je u Crnoj Gori istočno pravoslavna. Crnogorska je crkva autokefalna. Ona ne zavisi ni od koje strane Crkve, ali održava jedinstvo u dogmama s istočno pravoslavnom Vaseljenskom crkvom. Sve ostale priznate vjeroispovijesti slobodne su u Crnoj Gori“.

Dovoljno, zar ne?!

Nikakvi odnosi se ne pominju sa Srpskom pravoslavnom crkvom, niti da SPC, svejedno u kojem nazivu, ima ikakva prava nad CPC.

³⁶ R. Perošević, „Obnovićemo autokefalnu CPC, svidjelo se to nekome ili ne“, *Pobjeda*, 9. jun 2019, str. 3.

³⁷ N. K, „Amfilohije: Prvi put da ateista stvara crkvu“, *Pobjeda*, 10. jun 2019, str. 6.

U ishodu nelegalne i nelegitimne Podgoričke skupštine kada je ukinuta nezavisna Crna Gora, potrta crnogorska nacija, kultura, jezik... nestala je i autokefalna CPC. Formalno-pravno u Sinodu CPC nije izglasano pripajanje SPC, pa je i odluka ništavna. Protivnici autokefalne CPC koji spore da je ikada tražila i dobila kanonsku potvrdu autokefalnosti su u istome pravnome virtualitetu.

Ko se smio usuditi da se u opštoj povici za prisajedinjenje Srbiji, pod prismotrom srpske vojske, usprotivi priključenju crnogorske crkve Srpskoj pravoslavnoj crkvi.

Crnogorska crkva je preimenovana i pripojena novoosnovanoj Srpskoj crkvi.

„Frontovci“ su u podršci Amfilohiju spremni da polože živote u odbrani – krivotvorina. Izjavu predsjednika Đukanovića tumače da će se kroz novi zakon o slobodi vjeroispovijesti stvoriti nova crkva kako bi se zatrlo postojanje Mitropolije crnogorsko-primorske, koja je, kažu, kroz vjekove bila i ostala temelj naše duhovnosti i državnosti.³⁸ Dovoljno je dokaza, koje sam i ja naveo, da sadašnja Mitropolija crnogorsko-primorska nije crnogorska nego srpska, u djelovanju anticrnogorska, u službi svoje centrale.

Podsjećam: U knjizi *Crnogorska nacija: u izboru* zapisao sam:

Istorijska pravda nalaže da se obnovi Crnogorska crkva u svome punome značenju:

- imenu
- pravima
- statusu
- objektima (crkvama i manastirima)
- imovini

³⁸ R. D. „Pomoći će srpskoj crkvi u organizaciji protesta“, *Pobjeda*, 11. jun 2019, str. 7.

- organizaciji
- stvaranju sopstvenoga svještenstva...

Praktično bi trebalo da se obnovi autokefalnost.

Izađe iz okvira posjeda nadležnosti nadzora Srpske pravoslavne crkve u kojemu bilo nazivu, pogotovu onome koji daje SPC pravo da je smatra svojom, i zasniva tvrdnju da je ona, SPC stvorila Crnu Goru.

Mogla bi se tražiti i odšteta za skoro stogodišnje korišćenje imena, imovine, objekata, ugleda... Crnogorske crkve.

Smatrao sam da strateški nije bilo uputno da se osniva Crnogorska crkva 1993. godine: „Nasuprot moćnoj organizovanoj, prozelitskoj, uzurpatorskoj... Srpskoj pravoslavnoj crkvi, koja u Mitropoliji crnogorsko-primorskoj pod vođstvom Amfilohija (Rista Radovića) kao *država u državi* ima udarnu snagu da Crnu Goru drži pod nadzorom i svekolikim ideološko-političkim uticajem na nacionalno i vjersko opredjeljenje stanovništva pravoslavne vjere. Prećutno se priznalo pravo legitimnoga postojanja i djelanja Srpske pravoslavne crkve, naporedo sa dvije eparhije SPC, koje teritorijalno cijepaju Crnu Goru, ili je pripajaju Srbiji.

Nepopravljiva je šteta koja je time nanijeta vraćanju Crnogorske crkve u prvobitni status, prava i djelovanje.

Pohlepa za tuđim dobrima vodi zavojevanju, osvajanju i pokoravanju teritorija i naroda. Istovremeno se svoja vjera proglašava za jedinu pravu.

Sušтина je u Mitropolitovome (Amfilohijevome) zaposjedanju Crnogorske crkve pod imenom Crnogorske pravoslavne crkve. Svejedno kako je nazivao, ona nije Crnogorska nego anticnogorska.

Za status i ponašanje SPC u Crnoj Gori bitno je što je prisvojila prava i imovinu Crnogorske crkve ukinute nakon 1918. godine. Pravo vlasništva za svaku državu je sudbonosno.

Ako Crkva druge države samovlasno raspolaže ogromnom teritorijom, neminovno je sužen i državni suverenitet. Istovremeno, izuzetna kulturno-duhovna dobra posjeduje i samo za sebe koristi.

Nije bitno samo koja/čija Crkva, nego i kakva Crkva: za koga radi? Pretežno vjerske ustanove u ime Boga kojemu zvanično služe, najviše služe samima sebi, odnosno sveštenstvu koje je vodi“. ³⁹

Vrijeme je baš sada da se okonča „idila“ sa Srpskom pravoslavnom crkvom u Crnoj Gori.

³⁹ *Crnogorska nacija: u izboru*, isto, str. 364–365.